

Botanikai adatok Tolnából és Baranyából IV.

TÓTH István Zsolt¹ & TELEKI Balázs²

(1) H-7150 Bonyhád Kossuth L. u. 23.; tothistvanzsolt@gmail.com
(2) HUN-REN-DE Biodiverzitás Kutatócsoport, H-4032 Debrecen Egyetem tér 1.

Contributions to the flora of Tolna and Baranya counties IV.

Summary – The authors present the most important floristic data of Tolna and Baranya counties, collected together or separately in the last 15 years, or observed by other data providers. In total, occurrence data of 140 taxa are reported. Most of them are protected species in Hungary, but the list also includes rarer weeds (*Adonis flammea*, *Althaea cannabina*, *Aphanes arvensis*, *Bunias orientalis*, *Legousia speculum-veneris*, *Vicia lutea*) and adventive species (*Helminthia echioides*, *Oxybaphus nyctagineus*, *Rubia tinctorum*). Several species of phytogeographical importance were also found in the forest-steppe vegetation of the loess areas studied. Occurrence of *Linaria biebersteinii* should be highlighted. *L. biebersteinii* is a very rare species in the Transdanubian region, and is no longer found in Europe west of this region. The occurrence of *Himantoglossum adriaticum* is a new contribution to the flora of the southern Transdanubian region.

Keywords: floristics, legally protected species, phytogeography, rare species, vascular plants

Összefoglalás – A szerzők itt közlik az elmúlt 15 évben együtt vagy külön-külön gyűjtött, esetleg más adatközlők által megfigyelt fontosabb florisztikai adatokat Tolna és Baranya vármegyék területéről. Összesen 140, Magyarországon többségében védett taxon adatait közöljük, de a felsorolásban akadnak ritkább gyomok (*Adonis flammea*, *Althaea cannabina*, *Aphanes arvensis*, *Bunias orientalis*, *Legousia speculum-veneris*, *Vicia lutea*) és adventív (*Helminthia echioides*, *Oxybaphus nyctagineus*, *Rubia tinctorum*) fajok is. Több, növényföldrajzi szempontból is fontos faj került elő a vizsgált löszterületek erdősztyepp vegetációjából. Külön kiemelendő a *Linaria biebersteinii*, mint a Dunántúlon igen ritka faj, amely e tájegységtől nyugatra már nem fordul elő Európában! A *Himantoglossum adriaticum* előfordulása új adat a Dunántúl déli részére.

Kulcsszavak: florisztikai adatok, hajtásos növények, növényföldrajz, ritka fajok, védett fajok

Bevezetés

Az elmúlt évtizedben végzett terepi munkáink során újabb botanikai adatok birtokába jutotunk és ennek során fokozottan védett és védett fajok, valamint ritka, de nem védett fajok, továbbá veszélyeztetett gyomnövények adatait gyűjtöttük össze. A szerzők közel 10 éven keresztül közösen is járták Tolna vármegye becserjésedő vagy legeltetett és kaszált löszgyepeit, így érdekesebb felfedezéseinkről közös cikkünkben számolunk be. A táj löszös erdősztyepp élőhelyeiről és az ezekhez kapcsolódó fajokról korábban is jelentek már meg publikációink (TELEKI 2009, 2011, 2012, TELEKI *et al.* 2020), de ezek részben kevésbé elérhető helyeken (pl. konferenciakiadvány), részben nem florisztikai fókuszú nemzetközi publikációkban kaptak helyet. Jelen tanulmányunk egyfajta összegzése is kíván lenni eddigi, a tájat érintő florisztikai kutatásainknak. Néhány itt közölt adat ugyan már szerepel a flóratérképezési adatbázisban (BARTHA *et al.* 2021+), azonban formális publikálásuk részletes információkkal eddig nem történt meg, így ezt most pótoljuk.

Anyag és módszer

Az Enumerációban bemutatott adatok az elmúlt 15 évet ölelik fel – ezen belül Tóth István Zsolt adatai saját legutóbbi cikkének (TÓTH 2018) megjelenése óta keletkeztek. A növényfajok nevei és azok sorrendje az *Új magyar fűvészkönyv* (KIRÁLY 2009) tematikáját követi. Az adatok felsorolásánál mindig jelezzük a növényföldrajzi tájegységet, amibe az egyes adatok tartoznak. Ezt a *Magyarország védett növényei* című könyvben (FARKAS 1999) használt tájhatárokkal közöljük, a következő rövidítésekkel: **BD**: Baranyai-dombság; **BH**: Baranyai-hegyhát; **GD**: Geresdi-dombság; **KM**: Keleti-Mecsek; **KS**: Külső-Somogy; **MF**: Mezőföld; **NyM**: Nyugati-Mecsek; **SD**: Szekszárdi-dombság; **SK**: Sárköz; **SS**: Solti-sík; **TH**: Tolnai-hegyhát; **VG**: Völgyesség. A lokalizációt segítő neveket turista térképről, erdészeti üzemi térképekről, régi, papíralapú megyei térképekről és katonai térképekről olvastuk le. Az adatközlők neveit a következők szerint rövidítjük BZsA: Béresné Zsíros Anna; CsJ: Csiky Jánosnak; GM: Gubacsi Mihály; HB: Horváth Balázs; HCs: Horváth Csaba; KB: Kóródi Barbara; PA: Péter Anna; PÉ: Pap Éva; PJ: Palánki János; RJ: Ranga János; SA: Sipos Attila; SL: Schurk László; SM: Siklósi Máté; TB: Teleki Balázs; TJ: Tarczal János; VGy: Vitay György. Az adatsorban Tóth István Zsolt önállóan gyűjtött adatait nem jelöltük monogrammal. Az irodalmi adatok idézése ezúttal is a cikksorozat korábbi részeinek (TÓTH 2013, 2014, 2018) módszerét követi.

Enumeráció

17. *Ophioglossum vulgatum* L. – **SD**: Szekszárd: a Sötétvölgybe vezető aszfaltút mellett [9677.4]. *Quercus cerris* főfajájú ültetett erdő és egy útszélére telepített vegyes fafajokból álló fasor (*Tilia platyphyllos*, *Corylus colurna*, *Acer platanooides*, *Acer pseudoplatanus*) közötti 3 m széles pásztában. A pásztában lévő jellemző lágyszárú fajok: *Solidago gigantea*, *Carex hirta*, *Hypericum perforatum*, *Mycelis muralis*, *Poa pratensis*, *Calamagrostis epigeios*. **A Szekszárdi-dombságból nem volt korábbi adata a fajnak.**
32. *Asplenium scolopendrium* L. – **GD**: Bataapáti: Cser-dűlő oldalvölgyében [9777.4]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]; **NyM**: Kővágószőlős: Virágos-völgy: Csokonai-kút [9876.4]; **BH**: Ág: Vágyom-völgy oldalvölgyében, 50 tő [9775.2]; **TH**: Csibrák: Csibrák-alsó és a Haranglábi út közötti szurdokban (HCs) [9576.1]; **SD**: Grábóc: a település belterületén, magánház udvarán, egy kútban (SM) [9777.2]. **A Szekszárdi-dombságból nem volt korábbi adat a fajnak.**
39. *Asplenium adiantum-nigrum* L. – **GD**: Ófalu: Arany-völgy [9777.3]; **KM**: Szászvár: Csiszár-tető [9776.1]; **KS**: Kurd: Csurgó-puszta és a Csurgói vadászház között az út mentén, 15 tő (HCs) [9575.4]; **BH**: Ág: Vágyom-völgy oldalvölgyében, 100 tő [9775.2]. **A Baranyai-hegyhátról még nem volt adata a fajnak!**
46. *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newman – **KM**: Mecseknádasd: a Templom-hegynek a Réka-völgy felőli oldalában [9776.4]; **GD**: Ófalu: Harsányi-puszta alatti szurdokvölgyben [9777.3].
50. *Polystichum setiferum* (Forssk.) Woynt. – **GD**: Ófalu: Rák patak menti erdőben, Zsibrik felé [9777.3] és a Perczel-tanya mögötti erdőben a Harsányi-puszta felé [9777.3]; **KM**: Kárász: Pajtás-kút völgyének oldalvölgyében, egy kis szurdokban [9775.2]; **NyM**: Orfű: Lóri-völgy [9774.2]; Orfű: a Szuadó-völgy felett az orfűi országút és a Nagy-kaszáló között [9874.4] és Körtvélyesi-völgy [9874.4]; **SD**: Szekszárd: Fazekas-völgy felső szakaszán [9677.4]; **TH**: Csibrák: Csibrák-alsó és a Haranglábi út közötti szurdokban [9576.1]; **BH**: Ág: Vágyom-völgy oldalvölgyében, 100 tő [9775.2]; Kisvaszar: a Lapos-mező melletti erdő-részben [9775.3].

51. *Polystichum aculeatum* (L.) Roth – **GD**: Bátaszék: a Nyolcvanholdas-tábla nevű dűlő melletti völgyrendszerben [9877.2]; Bábaapáti: Meleg-oldal [9777.3]; Ófalu: Rák patak menti erdőben, Zsibrik felé [9777.3] és a Perczel-tanya mögötti erdőben a Harsányi-pusztá felé [9777.3]; **NyM**: Orfú: Lóri-völgy [9774.2]; Kővágószőlős: Virágos-völgy [9874.4]; Abaliget: Domokos [9874.4]; **KM**: Magyaregregy: Széperdő [9775.4]; Szászvár: Csiszár-tető [9776.1]; Kárász: Pajtás-kút völgyének oldalvölgyében, egy kis szurdokban [9775.2]; **BH**: Ág: Vágyom-völgy oldalvölgyében [9775.2]; **TH**: Miszla: Középbikád mögötti völgyben a Péli-víz menti erdőben [9376.4]; Csibrák: Csibrák-alsó és a Haranglábi út közötti szurdokban [9576.1].
57. *Dryopteris dilatata* (Hoffm.) A. Gray – **NyM**: Mánfa: Árpád-tető közelében [9875.4]; **KM**: Kárász: Pajtás-kút völgyének oldalvölgyében, egy kis szurdokban [9775.2]; **KM**: Mecseknádasd: Sárkányjárás [9776.4]; **TH**: Felsónána és Rudolfmajor között ültetett *Alnus glutinosa* tövén [9577.1]; **GD**: Geresdlak: Kisgeresdi-erdő szurdokában [9877.3].
148. *Urtica kioviensis* Rogow – **MF**: Nagydorog: Öreg-szigeti rétek [9377.4]; Szedres: Sárvíz mentén, Sióagárd felé [9578.3]; Szedres: Sárvíz mentén Kajmádpusztá alatt [9578.3]; Kajdacs: Székes [9478.1]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: FARKAS (1990), KALOTÁS (1990), KEVEY (1995), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2014), TÓTH (2018), HASZONITS *et al.* (2021).
272. *Oxybaphus nyctagineus* (Michx.) Sweet – **MF**: Szedres és Tengelic: Szedres település végétől Tengelic: Éri-patak keresztezéséig, a 63-as főút menti árokban és szántók szélén, mindkét oldalon, több nagy foltban [9578.1, 9478.3, 9477.2].
335. *Lychnis coronaria* (L.) Desr. – **NyM**: Orfú: Virágos-völgy feletti oldalon [9874.4].
369. *Dianthus serotinus* Waldst. et Kit. – **MF**: Paks: Csorda-mezőki-legelő [9378.1] és a Cseresznyésdűlői szőlők [9378.1]. Erdőtelepítésektől megkímélt, nyílt homokdombokon. Korábbi adatai Tolna-megyéből: MENYHÁRTH (1877), BOROS (1947), KEVEY (1988a), FARKAS (1990, 2011), KALOTÁS (1990), VOIGT & FARKAS (1996), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2014).
387. *Helleborus dumetorum* Waldst. et Kit. – **GD**: Erdősmecske: A Karasica-patak menti erdőrészben [9877.3]; Kisvaszar: Lapos-mező [9775.1]; **TH**: Miszla: Az Udvariba vezető út leágazásával szembeni dombon [9376.4] és a Középbikád mögötti völgyben a Péli-víz menti gyepekben [9376.4]; Dúzs: Dúzsi-erdő [9576.1].
389. *Eranthis hyemalis* (L.) Salisb. – **TH**: Csibrák: Dúzs közigazgatási határa közelében, az országút melletti erdőrészben [9576.1]. Korábbi adatai Tolna vármegyében: KEVEY (1988a, 1990), TÓTH (2018).
411. *Anemone nemorosa* L. – **NyM**: Orfú: Vásárosút [9874.4], 1 virágzó tő.
418. *Clematis integrifolia* L. – **VG**: Bonyhád: az Ó-hegy lábánál a régi lőtérrel [9677.3], több 100 virágzó tő; Bonyhád: Bonyhád-szerdahelynél, Kakasd felé tartó „Régi 6-os” út mezsgyéjében, 1 tő, (TB) [9677.3]; **SS**: Madocsa: Régi repülőtéren (T) [9379.2].
424. *Adonis vernalis* L. – **TH**: Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti becserjésedő gyepekben [9377.3]; Nagyszékely: Nagyszékelyi-árok feletti becserjésedő oldalon Kisszékely közigazgatási határa felé [9377.3]; Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyepekben [9377.3]; Miszla: Bíbor utca végén a Nagyszékelybe vezető szurdikút tetején [9376.4]; Miszla: a Báni-patak felső szakaszán lévő domboldalon [9376.4]; Udvari: a Péli-víz feletti gyepek [9477.1]; Udvari: a Nagygyönki-völgyi-patak feletti oldalon [9477.1]; Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyepekben (TIZS, TB) [9377.1]; Hőgyész: Kukorica-völgy (TIZS, TB) [9476.4]; Kistormás: Világos-völgy, igen jó állapotú löszgyepekben (TB) [9477.3], itt több millió tő, *Inula germanica* (lásd lejjebb) és *Euphorbia glareosa*-val együtt domináns a gyepekben!; **VG**: Kakasd: Malom-hegy Ny-i lejtőjén (TB) [9677.1], itt több 1000 tő; Kisdorog: Tilos legelő (TB) [9677.1], a legelő északi végében, néhány tő.
426. *Adonis flammea* Jacq. – **MF**: Bölcské: Gyűrűsi völgy elejének oldalvölgyében [9279.3].

437. *Ranunculus illyricus* L. – **TH:** Kölesd: Ady Endre utca felett egy kaszált és cserjésedő gyeppen, a Zöngge-hegy oldalában, valamint a temetőtől északkeletre található cserjésedő legelőn (TB) [9477.4], mindkét helyen változó, de 100 alatti tőszámmal; **MF:** Tolna: a temető közepén lévő kút melletti mezsgyében, valamint a temető északkeleti szélében található nagyobb sztyeppréte foltban (TB) [9578.4], előbbi helyen néhány tő, utóbbiban több 100 tő.
460. *Thalictrum aquilegifolium* L. – **KM:** Váralja: Sándorfa [9776.4]; **VG:** Aparhant és Bonyhádvarasd között egy degradált, de lösztölgyes jellegű erdőben (TB) [9676.4], *Corydalis* spp., *Buglossoides purpureo-coerulea*, *Euphorbia epithymoides* társaságában néhány tő; **TH:** Felsőnána: a falutól északra igen jó természetességű erdősztyeppréten (TB) [9577.1]; Gyöng: Öreg-erdő, jó állapotú, molyhos tölgy dominálta zárt lösztölgyesben (TB) [9476.2].
465. *Thalictrum flavum* L. – **MF:** Szedres: Szedres és Kajmád között a Sárvíz menti réteken, több helyen [9578.1].
467. *Paeonia banatica* Rochel – **KM:** Hosszúhetény: Paraszik-tető és a Paraszik-tető alatti oldalon [9876.1]; Hosszúhetény: Hármashegy: Hegyköze [9875.2]. A hazai elterjedési adatait Kevey (2004) dolgozta fel. Lásd még: KEVEY & TÓTH (2014), TÓTH (2018).
486. *Corydalis intermedia* Link – **GD:** Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.1]; Erdősmecke: Virágos alatt a Karasica mentén [9877.3]. Bükkölegyes gyertyános tölgyes hegylábi részein, északi kitettségekben. Eddig csak Bábaapáti határából volt közölt adata a fajnak. Korábbi adatai a Geresdi-dombságból: KEVEY (1993), KEVEY & HORVÁT (2000), TÓTH (2018).
505. *Isatis tinctoria* L. – **TH:** Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyeppen (TIZS, TB) [9377.1]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: KISS (1880), MENYHÁRTH (1877), HOLLÓS (1911), HORVÁT (1943), KEVEY (1988a), KALOTÁS (1990), LENDVAI & HORVÁTH (1994), FARKAS (1994, 2011), VOIGT & SOMAY (2013).
506. *Bunias orientalis* L. – **TH:** Lengyel: Fürdő-erdő [9676.1]; Kurd – Lengyel: az országút mellett [9676.1]; Lengyel – Kisvejké: az országút mellett [9676.1]; Kurd: Láz-alja (Csurgópuszta) [9575.4]; Zomba: Nagytormás-puszta alatt a patak-völgyben [9577.2]; Nagyszékely: A Donát-patak feletti gyeppel, Sárszentlőrinc közigazgatási határának közelében [9377.3]; **GD:** Bonyhád: Alsó-Börzsöny: Volt Perczel-kúria mögötti völgyben [9777.1]. **Tolna megyéből eddig csak egy közölt adata volt:** PÁL *et al.* (2010: p. 108.).
514. *Erysimum odoratum* Ehrh. – **KM:** Hosszúhetény: Paraszik-tető [9876.1]; **TH:** Miszla: az Udvariba vezető út leágazásával szembeni dombon [9376.4]; Udvari: a Nagygyönki-völgy-patak feletti oldalon [9477.1]; Bonyhádvarasd és Kisdorog között két fészület körüli gyeppel foltban *Thalictrum minus* és *Euphorbia glareosa* társaságában (TB) [9676.2].
517. *Hesperis matronalis* L. subsp. *candida* (Kit.) Hegi et Schmid – **KM:** Hosszúhetény: Paraszik-tető [9876.1].
518. *Hesperis sylvestris* Crantz – **KM:** Hosszúhetény: Paraszik-tetőn [9876.1] és a Hármashegy csúcán [9876.1] valamint a Csengő-hegy lábánál az erdősztyeppréte mellett [9876.1]; **KS:** Tamási előtt a 65-ös számú főút mellett a Rác-völgyi vadászház felé [9475.2]; **TH:** Gyöng: Öreg-erdő: Gyöng és Udvari között molyhos tölgy dominálta jó állapotú lösztölgyesben és annak szegélyében, Udvari irányában is (TB) [9476.2].
516. *Hesperis tristis* L. – **TH:** Kölesd: Ady Endre utca felett egy kaszált és cserjésedő gyeppen, a Zöngge-hegy oldalában, a fenti *Ranunculus illyricus* adat és *Crocus reticulatus* társaságában, néhány tő (TIZS, TB) [9477.4]; **MF:** Kölesd: Kölesd és Középfőút közötti út melletti gyeppen, egy viszonylag jó természetességű zárt homoki gyeppen, már a Tengelic-homokvidék része (TB) [9477.4].
610. *Brassica elongata* Ehrh. – **TH:** Pincehely: a Nagyszékelybe vezető bekötő út melletti dombon [9376.2]; Pincehely: a tolnanémedi Szennyvíz-telep feletti dombon, de már Pincehely közigazgatási területén [9376.2]; Regöly: Pacsmag: Lencse-hegy [9376.3]; Kölesd (Kis-tormás): a Kölesd 63/B erdőrészlet melletti becserjésedő gyeppen (TIZS, TB) [9477.3];

- Nagyszékely: Uzd közvetlen közelében egy igen jó állapotú nagy kiterjedésű löszgyep északnyugati sarkában, Nagyszékely irányában (TB) [9377.3].
710. *Aremonia agrimonioides* (L.) DC. – **BH:** Ág: a Somlyó-tető gerincén [9775.1], 36 tő virágzott, 80 m²-es területen, az alábbi fajok társaságában: *Quercus cerris*, *Fraxinus ornus*, *Tilia tomentosa*, *Ligustrum vulgare*, *Prunus spinosa*, *Crataegus monogyna*, *Tamus communis*, *Cephalanthera longifolia*, *Cornus sanguinea*, *Peucedanum carvifolia*, *Fragaria viridis*; Ág: az erdészeti üzemi út és a Somlyó-tető között [9775.1], 3 tő virágzott. Korábbi adatok: TÓTH (2018).
719. *Potentilla rupestris* L. – **TH:** Mucsi: Hosszú-rét és a Betyár-gödör közötti dombon, egy nyiladékon [9576.3], 25 tő. Korábbi adata Tolna vármegye területéről: TÓTH (2014).
749. *Aphanes arvensis* L. – **GD:** Cikó: Hátsó-dűlők [9777.3]. **Tolna vármegye területéről nem volt adata a fajnak!**
761. *Sorbus domestica* L. – **TH:** Lengyel: Anna-fürdő [9676.1] és a Középső-Papdi-tábla alatti erdőben [9676.1]; Lengyel: Papdi-rét szélén lévő erdőrésszen [9576.3] és az Uradalmi-erdőben [9576.3]; Kurd: Szőlő-hegy [9576.3]; Udvari: a Nagygyönki-völgyi-patak feletti oldalban [9477.1]; **NyM:** Kővágószőlős: Herma-hegy [9874.4] és Jakab-hegy [9974.2]; Orfú: Körtvélyesi völgy és a Szuadó-völgy közötti háton [9874.4]; **KM:** Pécsvárad: Pavojda [9876.1]; Vékény: Nyárád [9776.1]; Mecseknádasd: Kappenvasszer [9776.4].
821. *Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow – **TH:** Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]. Korábbi adata a Tolnai-hegyhátról: KISS (1880).
824. *Amygdalus nana* L. – **TH:** Medina: Medina-szőlőhegy (TIZS, TB) [9577.2], mezsgyében, *Vinca herbacea* *Iris pumila* és *Linaria biebersteinii* társaságában, amelyek utalhatnak arra, hogy ezen a településtől távoli mezsgyén őshonos előfordulásról van szó; Kölesd (Kistormás): a Kölesd 63/B erdőrészlet melletti becserjésedő gyeppen (TB) [9577.1], a településtől távoli, jó állapotú löszgyepfoltban.
871. *Astragalus asper* Wulfen – **TH:** Pinchehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút jobboldali dombján [9376.2]; Kiszékely: Kiszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyeppen (TIZS, TB) [9377.1].
876. *Oxytropis pilosa* (L.) DC. – **TH:** Kéty: 65-ös főút és a Hidas-patak völgye között (TIZS, TB) [9577.3]. **A Tolnai-hegyhátról, korábbról nem volt adata a fajnak. Tolna vármegyében ritka.** Korábbi adatai: FARKAS (1990), VOIGT & SOMAY (2013).
902. *Vicia lutea* L. – **KM:** Zengővárkony: Zengővárkonyi szelídgesztenyés melletti szántó szélén [9876.2]. Korábbi adatai: CSIKY (2006), TÓTH (2007, 2014, 2018).
910. *Lathyrus aphaca* L. – **GD:** Mőcsény: Zsibrik [9777.4]; Mecseknádasd: Juhosok [9776.4]; **KM:** Mecseknádasd: Régi 6-os út feletti oldalban [9776.4]. Korábbi adatai Baranya és Tolna vármegyéből: HORVÁT (1942, 1977), PÁL (2002), CSIKY (2006), TÓTH (2007, 2013, 2014, 2018), PURGER (2008).
911. *Lathyrus nissolia* L. – **NyM:** Mánfa: Koszonya-tető közelében [9875.2]; **KM:** Magyaregregy: Nyárágyi-dűlő [9775.4]; Pécsvárad: Pavojda [9876.1]; Váralja: a gyermektábor melletti gyeppen [9776.2]; Szászvár: Rozstanya és a Csiszár-tető közötti oldalban [9776.1]; Mecseknádasd: Régi 6-os út feletti oldalban [9776.4]; Zengővárkony: Fodor-gyöp [9876.2]; **TH:** Mucsi: Hosszú-rét és a Betyár-gödör közötti dombon, egy nyiladékon [9576.3]; **GD:** Ófalu: a szennyvíz-telep melletti réten [9777.3]; Ófalu és Bábaapáti határán a tetőm [9777.3]; Cikó: Rák-patak menti réten [9777.3].
913. *Lathyrus sphaericus* Retz. – **KM:** Váralja: Préda [9776.1]; Hosszúhetény: Nádasdi-völgy [9876.1]; Hosszúhetény: Miske-tető [9776.3]; Pécsvárad: Arany-hegy és Hosszúhetény: Nádasdi-hegy közötti, cserjéktől megtisztított területen tömeges [9876.1].
933. *Ononis pusilla* L. – **TH:** Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Udvari: a Péli-víz völgyéből, Északra tartó oldal-

- völgyben (TIZS, TB) [9477.1]; Kölesd település végén, Hangos-puszta felé a földút két oldalán lévő oldalakban (TIZS, TB) [9477.4].
1025. *Erodium ciconium* (Jusl.) L'Hér – **TH**: Kölesd (Kistormás): a Kölesd 63/B erdőrészlet melletti becserjéserdő gyeppen (TIZS, TB) [9477.3]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: MENYHÁRTH (1877), BOROS (1959), LENDVAI & HORVÁTH (1994), CSIKY (2006), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2014).
1030. *Linum flavum* L. – **TH**: Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyeppen [9377.3]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: KISS (1880), MENYHÁRTH (1877), HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942, 1943), KALOTÁS (1990), LENDVAI & HORVÁTH (1994), KEVEY (1995), VOIGT (1999), FARKAS (1994, 2011), VOIGT & SOMAY (2013).
1031. *Linum tenuifolium* L. – **KM**: Váralja: két kőbánya közötti gyeppen [9776.2].
1032. *Linum hirsutum* L. – **TH**: Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: a Dózsa György utca végétől Kisszékelybe vezető földút feletti becserjésedő oldalban [9377.1]; Pincehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút jobboldali dombján [9376.2]; Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyeppen (TIZS, TB) [9377.1]; **VG**: Bonyhád: Ladomány és Széptölgyes közötti dombon [9677.4].
1124. *Althaea cannabina* L. – **TH**: Keszőhidegkút: Kossuth utca végén, külterületen [9376.4]; **VG**: Bonyhád: Völgység-patak mentén [9777.1]; **KM**: Mecseknádasd: régi 6-os út mellett egy becserjésedő rézsűjén az útnak [9776.4].
1134. *Daphne mezereum* L. – **BH**: Magyaregregy: Vágyom-völgy feletti oldalban a Leánykő felé [9775.2]; Kisvaszar: Vaskapui vadászház és a Lapos mező között a tetőn, egy mélyedésben [9775.1]; Kisvaszar: a Lapos-mező melletti erdőrészben [9775.3]. Hazai elterjedése: TIMÁR (1999).
1135. *Thymelaea passerina* (L.) Coss. et Germ. – **TH**: Miszla: Bíbor utca végén a Nagyszékelybe vezető szurdokút tetején [9376.4]; Nagyszékely: Nagyszékelyi-árok feletti becserjésedő oldalban Kisszékely közigazgatási határa felé [9377.3]; Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: a Dózsa György utca végétől Kisszékelybe vezető földút feletti becserjésedő oldalban [9377.1]; Pincehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút jobboldali dombján [9376.2]; Miszla: a Péli-víz-völgyében [9376.4] és a Szentegyház-hegyen [9376.4]; **GD**: Bátaapáti: Mészáros-völgy [9777.4]; **SD**: Szálka: Szilfás-hegy [9777.2]; **KM**: Váralja: Kőbányák feletti gyeppen [9776.2]. Korábbi adatai a Mecsek-hegységből és Tolna-megyéből: PILLICH (1927), HORVÁT (1942, 1943), FARKAS (1994), VOIGT & FARKAS (1996), VOIGT (1999), PÁL *et al.* (2010), LENDVAI & HORVÁTH (2011), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2018).
1159. *Viola ambigua* Waldst. et Kit. – **VG**: Bonyhád: evangélikus temető löszgyepje (TB) [9677.3]. A Dél-Dunántúlon alig van ismert előfordulása a fajnak (vö. BARTHA *et al.* 2021+). Ennek a kontinentális, keleti elterjedésű fajnak a fenti adata a legnyugatibb és legdélibb előfordulásai közé tartozik. Lassan terjedő faj (elsősorban hangyák terjesztik a magját). Ember általi behurcolása nem valószínű. Vita tárgyát képezi, hogy a térségben hol húzódik a tájban az erdőssztyepp zóna határa. Véleményünk szerint ez egészen Bonyhádig lehúzódik, amit mások mellett e faj jelenléte is jól jelezhet. Lásd még a *Linaria biebersteinii*-ről írottakat. A témáról részletesebben lásd TELEKI (2012) írását.
1266. *Libanotis pyrenaica* (L.) Bourg. – **GD**: Ófalu: a településre vezető bekötőút melletti rézsűn [9776.4], pár 10 tő; **KM**: Mecseknádasd: Régi 6-os út feletti oldalban [9776.4], pár 10 tő; **VG**: Bonyhád: Vörösmarty-forrás völgye [9677.3], két nagy foltban, több száz töve állományok és több foltban pár tövesek is. A Völgységből eddig csak egy adata volt korábban: TELEKI (2009).

1284. *Bupleurum rotundifolium* L. – **BD**: Dunaszekcső: Batai gázelosztó közelében a szőlők közötti felhagyott, becserjésedő területen [9878.4]; **TH**: Nagyszékely: Nagyszékelyi-árok feletti becserjésedő oldalon Kisszékely közigazgatási határa felé [9377.3]; Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti becserjésedő gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyeppen [9377.3]; **KM**: Hosszúhetény: Nagy-mező szélén [9876.1]; Váralja: Kőbányák (RJ) [9776.2]. Korábbi adatai a Mecsek-hegységből: HORVÁT (1942), TÓTH (2007, 2018), PÁL *et al.* (2010).
1291. *Bupleurum affine* Sadler – **TH**: Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyeppen [9377.3]; Miszla: a régi Tsz állattartó telepe melletti gyepp [9376.4]; Nagyszékely: a Hunyadi utca végétől a Nagyszékelyi erdőbe vezető földút melletti becserjésedő gyeppen [9377.1]; **GD**: Bataapáti: Mészáros-völgy [9777.4]; **SD**: Szálka: Szilfás-hegy [9777.2].
1320. *Tordylium maximum* L. – **SD**: Szálka: Szilfás-hegy [9777.2]; Grábóc: szántók között egy betonút szélén a Szilfás-hegyen [9777.2]; **VG**: Bonyhád és Majos közötti földút Bonyhád felőli végénél a földút mellett több ponton, degradált mezsgyében (TB) [9677.3]; **TH**: Felsőnána: Tolna vármegye középpontja közelében [9577.1]; Varsád: Rudolf-major és Varsád település között a gerincen vezető földút mellett [9477.3]; Varsád: Felsőnána (Mák-földek) közigazgatási határa közelében a földút mellett [9577.1]; Diósberény: Fácános-dűlő, (TIZS, TB) [9476.4]. **A Tolnai-hegyhátról még nem volt közölt adata a fajnak.** A faj korábbi adatai Tolnából: HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942), HORVÁT (1977), PÁL (2002), PÁL *et al.* (2010), TÓTH (2013), TÓTH (2014).
1327. *Caucalis platycarpus* L. – **TH**: Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti szántó szélében [9377.3].
1338. *Monotropa hypopitys* L. – **KM**: Óbánya: a település és a Harács-mező között a turistaút mellett [9776.3]; Zengővárkony: Fodor-gyöp [9776.4]; Magyaregregy: Szép-erdő [9775.4]; **BH**: Ág: Vágyom-völgy [9775.1]; Komló: Battyán-hegy [9775.4]; Kisvaszar: régi, felhagyott kőbánya közelében [9775.4]; **NyM**: Orfű: Domokos [9874.4] és Bodó-hegy [9874.4].
1380. *Blackstonia acuminata* (W. D. J. Koch et Ziz) Domin – **MF**: Kajdacs: Csárda-domb alatti réten [9477.2]; **SS**: Bogyzsló: Orchideás-erdő (HB) [9876.2]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: MENYHÁRTH (1877), HOLLÓS (1915), VOIGT & FARKAS (1996), FARKAS (1999, 2011), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2014).
1384. *Gentiana cruciata* L. – **TH**: Hógyész: Sötét-völgy feletti oldalon [9576.2]; **BH**: Magyaregregy: Angyalkúti-mellékág feletti becserjésedő gyeppen a Csonka Ferenc-forrás közelében [9775.4] és Rekettyés [9775.4]; Kéty: 65-ös főút és a Hidas-patak völgye között (TIZS, TB) [9577.3]; **NyM**: Orfű: a Körtvélyesi-völgy és a Szuadó közötti háton [9874.4]; **GD**: Bataapáti: Húvös-völgy [9777.4]; Ófalu: a szennyvíz-telep feletti füves oldalon [9777.3]; Mőcsény: Zsibrik [9777.4].
1392. *Vinca herbacea* Waldst. et Kit. – **SK**: Bata: Bödei pincesor feletti oldalon [9878.4]; **TH**: Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyeppen (TIZS, TB) [9377.1]; Medina: Medina-szőlőhegy mezsgyében (TIZS, TB) [9577.2]; **SS**: Madocsa: Régi repülőtéren (TJ) [9379.2]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: MENYHÁRTH (1877), KISS (1880), HOLLÓS (1911), ifj. PILLICH (1930), HORVÁT (1942, 1943), KALOTÁS (1990), FARKAS (1994, 2011), VOIGT & FARKAS (1996), CSIKY (2006), LENDVAI & HORVÁTH (2011); TELEKI (2011, 2012), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2013), MOLNÁR *et al.* (2016).
1409. *Cuscuta europaea* L. – **TH**: Miszla: Középbikád [9376.4]. *Urtica dioica*-n volt, pár m²-es foltban. **A Tolnai-hegyhátról eddig egy adata volt a fajnak:** CSIKY *et al.* (2017).
1416. *Onosma arenaria* Waldst. et Kit. – **MF**: Paks: Cseresznyésdűlői szőlők [9378.1]. Ídős fehérváras folt melletti, kis tisztáson. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: MENY-

- HÁRTH (1877), HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942), BOROS (1947), KALOTÁS (1990), VOIGT & FARKAS (1996), LENDVAI & HORVÁTH (1994), FARKAS (1994, 2011), VOIGT & SOMAY (2013).
1435. *Anchusa barrelieri* (All.) Vitmann – **SK**: Bába: Bödei pincesor feletti oldalban [9878.4], szőlők közötti felhagyott szőlősben és galagonya bokrok közötti gyeppoltban; **BD**: Dunaszekcső: Remete-út [9878.4], út menti gyepes rézsún, becserjésedő területen; **SD**: Bonyhád: Hónig-puszta: Piskó-hegy (SL) [9777.1], telepített erdei- és fekete fenyő elegyes cserestölgyes szélén és gyomos, kaszált lucernás között, évente 20–30 tő virágzik (a fennmaradása itt erősen megkérdőjelezendő); **BD**: Pécs: Nagyárpád (KB) [9975.4]; Dunaszekcső: Bábai gázelosztó közelében a szőlők közötti felhagyott, becserjésedő területen. [9878.4]. Korábbi Baranya és Tolna vármegyei adatai: PILLICH (1930), HORVÁT (1942), PURGER (2002, 2008), CSIKY (2006), TELEKI (2009), PÁL *et al.* (2010), KEVEY (2015), TÓTH (1998, 2000, 2002, 2007, 2013, 2018).
1471. *Ajuga laxmannii* (L.) Benth. – **TH**: Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyeppben (TIZS, TB.) [9377.1]; Gyöngy: Öreg-erdő jó állapotú zárt lösztölgyesben, több tő, több ponton, kísérőfaja pl. *Thalictrum aquilegiifolium* (lásd fent) (TB) [9476.2]; Kistormás: Világos-völgy feletti gerincen, mezsgyében (TB) [9477.3]; Nagyszékely: Uzd mellett fekvő jó állapotú nagy kiterjedésű löszgyepp Nagyszékely felőli oldalán, néhány sarjtelep (TB) [9377.3]; Kölesd: Hangos-puszta, viszonylag jó állapotú, de cserjésedő löszgyeppoltban (TB) [9477.2]; Felsőnána: a Mák-földek alatti becserjésedő gyepben (TB) [9577.1]; **SS**: Madocsa: régi repülőtér (TJ) [9379.2]; **SK**: Bába: Bödei pincesor feletti oldalban [9878.4]; **BD**: Dunaszekcső: Bábai gázelosztó közelében a szőlők közötti felhagyott, becserjésedő területen [9878.4]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: KISS (1880), MENYHÁRTH (1877), BARTAL (1911), HOLLÓS (1911), ifj. PILLICH (1930), HORVÁT (1942, 1943), BOROS (1947), KEVEY (1988a), KALOTÁS (1990), VOIGT & FARKAS (1996), PURGER (2002), CSIKY (2006), LENDVAI & HORVÁTH (1994, 2011), FARKAS (1994, 2011), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2013, 2018).
1512. *Stachys alpina* L. – **NyM**: Pécs: Tixi-forrás közelében [9874.4], *Fagus sylvatica* főfafajú erdő kövestalajú, útmenti rézsújában a turistaút mellett. Hazai elterjedési adatai: KEVEY & TÓTH (1998), TÓTH (1998, 2000, 2002, 2007, 2018).
1524. *Prunella grandiflora* (L.) Scholler – **TH**: Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyepben [9377.3]; Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyepben [9377.3]. Korábbi adatai a Tolnai-hegyhátról: KISS (1880), TELEKI (2011).
1571. *Hyoscyamus niger* L. – **TH**: Varsád: a Templom-hegy lábánál [9477.3]; Udvari: Péli-víztől É-ra, egy oldalvölgyben [9477.1]. Korábbi adatai: MENYHÁRTH (1877), HORVÁT (1942, 1943), TÓTH (2014, 2018).
1617. *Linaria biebersteinii* Besser. — **SD**: Szekszárd: Hidaspetre: tatárjuharos lösztölgyesben (TB) [9678.1], néhány tő (Lendvai Gábor határozta a szerzők jelenlétében, 2011-ben); **TH**: Medina-szőlőhegy: 20 tő (TIZS, TB) [9577.2]; Kölesd (Kistormás): a Kölesd 63/B erdő-részlet melletti becserjésedő gyepben, 3 tő (TIZS, TB) [9477.3]. Az utóbbi két elfordulást Teleki Balázs határozta Tóth István Zsolt jelenlétében. E most közölt előfordulások azért igazán jelentősek, mivel a Dunántúli-dombságról, így a Dél-Dunántúlról még nem volt publikált adata a fajnak. Még fontosabb azonban, hogy e faj jelenlegi tudásunk szerint hazánkban éri el elterjedésének nyugati határát! E kontinentális sztyepei faj kiemelten jelzi a táj kontinentális, erdőssztyepp-karakterét. Azonban az említett hazai különleges peremhelyzete és klímajelző szerepe ellenére nagyon keveset foglalkoznak a fajjal. Ennek oka lehet sokáig vitatott taxonómiai helyzete, valamint az, hogy a Tiszántúlon még jóval gyakoribb. Korábbi adatai Tolna vármegyéből: VOIGT & FARKAS (1996), FARKAS (2011), LENDVAI & HORVÁTH (2011), TELEKI (2011), VOIGT & SOMAY (2013),

1623. *Digitalis lanata* Ehrh. – **GD**: Mócsény: Zsibrik [9777.4]; **MF**: Nagydorog: erdőszegélyen a Csorda-kút nevű dűlő közelében (Szj) [9378.3]; **TH**: Nagyszékely: a Kisszékelybe vezető földút mindkét oldalán a lapi szántók feletti becserjésedő oldalakban [9377.1]; Udvari: Péli-víztől É-ra, egy oldalvölgyben [9477.1]; Kölesd: Hangos-puszta (TIZS, TB) [9477.2]; Miszla: Az Udvariba vezető út elágazásában [9376.4]. **Tolna megye legnagyobb állománya került elő itt, Miszla határában, amely több ezer tőből áll.**
1716. *Asperula taurina* L. subsp. *leucanthera* (Beck) Hayek in Hegi – **KM**: Hosszúhetény: Paraszik-tető alatti oldalon [9876.1].
1750. *Rubia tinctorum* L. – **TH**: Udvari: Péli-víz feletti gyepek (TIZS, TB) [9477.1]; Kölesd (Kistormás): a Kölesd 63/B erdőrészlet melletti becserjésedő gyepekben (TB) [9477.3]. **Tolna megyéből eddig csak egy adata volt: LENDVAI & HORVÁTH (2011).**
1752. *Plantago maritima* L. – **MF**: Kajdacs: Csárda-domb alatti réten [9477.2]; Sióagárd: A Sió menti szikes-réten (TIZS, TB.) [9677.2]. Korábbi adatai Tolna vármegyéből: MENYHÁRTH (1877), HOLLÓS (1911), ifj. PILLICH (1930), HORVÁT (1943), VOIGT & SOMAY (2013).
1768. *Lonicera caprifolium* L. – **SK**: Bába: Bödei pincesor feletti oldalon [9878.4]; **BD**: Dunaszekcső: Bábai gázelosztó közelében a szőlők közötti felhagyott, becserjésedő területen [9878.4].
1812. *Legousia speculum-veneris* (L.) Chaix. – **GD**: Mócsény: Zsibrik [9777.4]. Korábbi adatai Tolna vármegyéből: HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942), KEVEY & HORVÁT (2000), STETÁK (2000), PÁL *et al.* (2010), TÓTH (2013, 2014).
1831. *Aster amellus* L. – **BH**: Magyaregregy: Angyalkúti-mellékág feletti becserjésedő gyepekben a Csonka Ferenc-forrás közelében [9775.4]; Magyaregregy: Rekettyés [9775.4].
1839. *Erigeron acris* L. – **TH**: Pincehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút jobboldali dombján [9376.2]; Pincehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút baloldali dombján [9376.2]. Becserjésedő löszgyepekben, mindkét oldalon.
1842. *Filago vulgaris* L. s. str. – **KM**: Magyaregregy: Nyárágyi-dűlő [9775.4]; Mecseknádasd: Templom-hegy [9776.4]; **GD**: Bábaapáti: Szabad-szántók [9777.4]; Mócsény: Zsibrik feletti, kaszálón, Bábaapáti közigazgatási határa közelében [9777.4] és Bábaapáti: Mészáros-völgy felső végében a tetőn [9777.4]; **TH**: Felsőnána: Rudolf-major közelében [9577.1]. **A Tolnai-hegyhátról és a Geresdi-dombságból nem volt korábbi adata a fajnak.**
1851. *Inula helenium* L. – **BH**: Magyaregregy: Angyalkúti-mellékág mellett a Csonka Ferenc-forrás közelében [9775.4]; Kisvaszar: Lapos-mező [9775.1]; Magyaregregy: Rekettyés [9775.4]; Ág: Szalatnaki-patak közelében a vasúti pályatest mellett [9775.1].
1853. *Inula hirta* L. – **TH**: Kölesd (Kistormás): Kölesd 63/B erdőrészlet melletti becserjésedő gyepekben (TB) [9477.3]. Egy konferenciakiadványban ugyan közöltük már (TELEKI 2012), de itt újra megemlítenénk, hogy Felsőnána településtől északra egy kis, de igen fajgazdag gyepfoltban jelentős, több ezer töves állománya van. A Flóraatlaszban csak ez utóbbi szerepel! Az egész Dél-Dunántúlon igen ritka a faj! A Flóraatlasz is csak két további előfordulását jelzi a szoroson vett Dél-Dunántúlról, a Mecsekből.
1856. *Inula germanica* L. – **TH**: Pincehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút baloldali dombján [9376.2]; Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyepekben (TIZS, TB) [9377.1]; Kistormás: Világos-völgy, igen jó állapotú löszgyepekben, tömeges (TB) [9477.3].
1855. *Inula oculus-cristi* L. – **TH**: Kistormás: Világos-völgy, igen jó állapotú löszgyepekben, néhány tő (TB) [9477.3]. Igen ritka a Dél-Dunántúlon! Korábbi adatai Tolna vármegyéből: MENYHÁRTH (1877), KALOTÁS, (1990), FARKAS (1994), KEVEY (1995), LENDVAI & HORVÁTH (2011), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2013).
1862. *Carpesium cernuum* L. – **GD**: Fazekasboda: Tuskó-völgy [9877.3]; Erdősmecke: Ófalusi-alapítvány [9877.1]; Geresdlak: Disznós-völgy és a Tukai-legelő között [9877.3]; Mő-

- csény: Zsibrik felett, egy beerdősödött területen átvezető földút mentén [9777.4]; **TH:** Kiszékely: Kiszékelyi-erdő [9377.1].
1863. *Carpesium abrotanoides* L. – **GD:** Bataapáti: Körtvélyesi-dűlő [9777.4]; Geresdlak: Kisgeresdi-erdő [9877.3]; **KM:** Zengővárkony: Réka-völgy [9776.4], több 100 töves, jelentős állomány; **NyM:** Mánfa: Nagy-Mély-völgy a Kőlyuk és a Farkas-szurdok közötti szakaszon, a piros és zöld sáv turista ösvény mentén (Cs], SA) [9875.3], 2 kifejlett termékes példány (feltehetően turisták által behurcolva). **A Mecsek-hegységből nem volt adata a fajnak.**
1866. *Bidens cernua* L. – **MF:** Paks: Vörösmalmi-árok [9379.1]; **TH:** Udvari: Péli-víz melletti mocsár [9477.1]. Korábbi Tolna vármegyei adatai: MENYHÁRTH (1877), HOLLÓS (1911), ifj. PILLICH 1930, HORVÁT (1943), KIRÁLY (1998).
1935. *Doronicum hungaricum* (Sadler) Rchb. – **KM:** Hosszúhetény: Nádasdi-hegy [9876.1]; **NyM:** Kővágószőlős: Herma-hegy [9874.4].
1937. *Doronicum orientale* Hoffm. – **NyM:** Kővágószőlős: Herma-hegy [9874.4]. A Mecsek-hegységben ez a legnyugatibb előfordulása a fajnak. Hazai elterjedését lásd: KEVEY (1997), TÓTH (2018).
1964. *Xeranthemum annuum* L. – **TH:** Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyeppen [9377.3]; Miszla: a régi Tsz állattartó telepe melletti gyepp [9376.4]; Pincehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút jobboldali dombján [9376.2].
1971. *Jurinea mollis* (L.) Rchb. – **TH:** Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Kölesd (Kistormás): Kölesd 63/B erdőrészlet melletti becserjésedő gyeppen (TB) [9477.3].
1982. *Cirsium boujartii* (Piller et Mitterp.) Sch. Bip. – **KM:** Pécsvárad: Csiger-gödör felső végénél [9876.1]; **TH:** Hőgyész: Sötét-völgy feletti oldalon és a Lófej-hegyen [9576.2]; Szakadát: a szakadati-árok menti réten [9476.4]; Hőgyész: Kukorica-völgy (TIZS, TB) [9476.4]; Szakadát: a szakadati-árok végén [9476.2]; Kalaznó: Borjastelki-csúcs [9576.2] és a Lencse-völgy felső részén [9576.2]; Kalaznó településtől Varsád felé a Donát-patak feletti gyepeben [9576.2]; Varsád: Rudolf-major [9477.3]; Varsád: Czikk-halás bekerített legelőjén [9477.3]; Miszla: a Gledícsia-kúria feletti becserjésedő gyeppen [9376.4] és a Szentegyház-hegy elején az Udvari bekötőút feletti dombon [9376.4]; Miszla: a régi Tsz állattartó telepe melletti gyeppen [9376.4] és Középbikád mögötti völgyben a Péli-víz menti gyeppen [9376.4]; Miszla (Középbikád): az Inkey kastély felé vezető út mellett [9476.2]; Udvari: a Péli-víz feletti gyepek [9477.1] és a Péli-víz völgyéből É-ra tartó oldalvölgyben [9477.1]; Udvari: a Nagygyönki-völgyi-patak menti réten a Talapa-völgy bejáratánál [9477.1]; Gyöng: Szárazd közigazgatási határa közelében [9476.2] és a Nagygyöng-völgyi-patak felső végénél [9476.2]; Felsőnána: a Mák-földek alatti becserjésedő gyeppen [9577.1]; Nagyszékely: a Dózsa György utca végétől a Kiszékelybe vezető földút feletti becserjésedő oldalon [9377.1]; Nagyszékely: a Hunyadi utca végétől a Nagyszékelyi erdőbe vezető földút melletti becserjésedő gyeppen [9377.1]; Kéty: 65-ös főút és a Hidas-patak völgye között (TIZS, TB) [9577.3]; Diósberény: Fácános-dűlő, (TIZS, TB) [9476.4]; **GD:** Mőcsény: Zsibrik [9777.4]; Ófalu: a szennyvíz-telep feletti oldalon [9777.3]; Bátaszék: a Belső-réti patak melletti domboldalon [9877.2]; **VG:** Bonyhád: Tabódszerdahely Varasdi-víz feletti oldalon [9677.1]; Kisdorog: Mucsi-Hidas-patak völgyének oldalában, Tabód közelében [9677.1].
1984. *Cirsium brachycephalum* Jur. – **VG:** Bonyhád: Szigeti-rétek [9677.3]. Korábbi kutatási eredményei Tolna vármegyéből: TÓTH & DÉVÉNYI (2014), TÓTH (2018).
1996. *Centaurea solstitialis* L. – **VG:** Bonyhád (Majos): a Majosi-árok felső szakasza feletti oldalon, 7 virágzó tő [9676.4], erősen parlagfüves lucernás szélén. **Több mint 100 éve nem volt megerősített adata a fajnak Tolna vármegyéből.** Korábbi adatai a Szekszárdi-dombságból: HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942) (Hollós adatát közli!), HORVÁT (1943, 1977) (Kitaibel adatát közli).

- 2008.1 *Centaurea scabiosa* subsp. *sadleriana* (Janka) Asch. et Graebn. – **TH**: Varsád: legelőn a kilátó közelében [9477.3]; Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút mellett, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: Nagyszékelyi-árok feletti becserjésedő oldalon, Kisszékely közigazgatási határa felé [9377.3]; Nagyszékely: a Dózsa György utca végétől Kisszékelybe vezető földút feletti becserjésedő oldalon [9377.1]; Pincsehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút jobboldali dombján [9376.2]; Nagyszékely: a Hunyadi utca végétől a Nagyszékelyi erdőbe vezető földút melletti becserjésedő gyeppen [9377.1]; Pincsehely: Nagyszékelybe vezető bekötőút baloldali dombján [9376.2]; Miszla (Középbikád): az Inkey kastély felé vezető út mellett [9476.2]; Udvari: a Péli-víz feletti gyepek [9477.1]; Kölesd település végén, Hangos-puszta felé a földút két oldalán lévő oldalakban (TIZS, TB) [9477.4]. A vizsgált területen a tipikus példányokon kívül a subsp. *scabiosa* felé mutató átmeneti alakok is előkerültek.
2013. *Carthamus lanatus* L. – **GD**: Mecseknádasd: Juhosok [9776.4]; **TH**: Hőgyész: Kukorica-völgy (TIZS, TB) [9476.4], több száz töves állomány! **A Tolnai hegyhátról nem volt adata a fajnak!** Korábbi adatai Tolna vármegyéből: CSIKY (2006), LENDVAI & HORVÁTH (2011), VOIGT & SOMAY (2013).
2022. *Helminthia echioides* (L.) Gaertn. – **VG**: Bonyhád: Ermel-Vojnits sírkápolna mellett [9777.1]. Korábbi adatai Tolna vármegyéből: MENYHÁRTH (1877), KEVEY & HORVÁT (2000), PÁL *et al.* (2010), TÓTH (2013, 2014).
2037. *Sonchus palustris* L. – **TH**: Miszla: Báni-patak menti rét nádasában [9377.3]; **VG**: Kakasd: a Völgység-patak mentén [9677.3]; Bonyhád: Szigeti-rétek [9677.3]; Bonyhád: a Szecska-tó szegélyében [9677.3]; Aparhant: Aparhanti-patak mentén [9676.4]; Bonyhád: régi vasúti pálya mellett [9777.1]; **GD**: Martonfa: Ellendi-pakat-völgyében [9876.3]; Mecseknádasd: Völgység-patak menti rét, Bonyhád közigazgatási határa közelében [9777.1]; **MF**: Tengelic: Székes [9478.3]; Tengelic: Székes [9477.4]; Kajdacs: Székes [9477.2]; Kajdacs: Székes [9478.1]; Tengelic: Székes [9478.1]; Györköny: Szigethy-rész [9378.4]; Szedres: Sárvíz mentén Kajmádpuszta alatt [9578.3].
2048. *Taraxacum serotinum* (Waldst. et Kit.) Poir. – **TH**: Kéty: 65-ös főút és a Hidas-patak völgye között (TIZS, TB) [9577.3]; Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyeppen [9377.3]; Szakadát: a szakadati-árok végén [9476.2]; Udvari: a Péli-víz völgyéből, Északra tartó oldalvölgyben [9477.1]; Kölesd: Borjád [9477.2]; Hőgyész: Sötét-völgy feletti oldalon [9576.2]; Kalaznó település és a felsőnáni határ közötti gyeppen [9576.2]; Kölesd település végén, Hangos-puszta felé a földút két oldalán lévő oldalakban (TIZS, TB) [9477.4]; Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyeppen (TIZS, TB) [9377.1]; Hőgyész: Kukorica-völgy (TIZS, TB) [9476.4]; Diósberény: Fácános-dűlő (TIZS, TB) [9476.4]; **MF**: Kajdacs: Székes [9478.1]; Szedres: Cukor-hegy [9578.1].
2129. *Stratiotes aloides* L. – **GD**: Bonyhád: a Völgységi-patak mentén a Termál-fürdő melletti tóban [9777.1]. A fajnak Tolna vármegyéből inkább csak régi adatai vannak, amik már 100 évesek. Legutolsó adata Szedres határában volt: KALOTÁS (1990). **A Geresdi-dombságra új adat.**
2154. *Ornithogalum sphaerocarpum* A. Kern. – **TH**: Hőgyész: Malom-hegy (TIZS, TB) [9576.2]. Hárs elegyes, cseres-tölgyesben. Korábbi Tolna vármegyei adatai: FARKAS (1990), KEVEY (1993), KEVEY & LENDVAI (2015).
2163. *Scilla vindobonensis* Speta – **MF**: Németskér: Homoki-erdő [9278.3]; *Quercus robur* főfafajú erdőrészlet szélén. **TH**: Hőgyész: a csicsói vízmű közelében (VGy) [9476.3].
2170. *Muscari botryoides* (L.) Mill. – **NyM**: Orfű: Virágos-völgy feletti oldalon [9874.4]; **TH**: Dúzs: Dúzsi-erdő [9576.1].

2172. *Allium sphaerocephalon* L. – **TH:** Nagyszékely: Nagyszékelyi-árok feletti becserjésedő oldalon Kisszékely közigazgatási határa felé [9377.3]; Nagyszékely: a településről Sárszentlőrinc felé vezető földút melletti, becserjésedő gyeppen [9377.3]; Nagyszékely: a település központja és a Báni-völgy közötti földút melletti gyeppen [9377.3]; Miszla: a Báni-patak felső szakaszán lévő domboldalon [9376.4]; Udvari: a Péli-víz feletti gyepek [9477.1]; Kölesd: Borjád [9477.2]; Hőgyész: Kukorica-völgy (TIZS, TB) [9476.4].
2184. *Allium atropurpureum* Waldst. et Kit. – **KM:** Váralja: a gyermektábor melletti gyeppen, a parkerdőben [9776.2]; Pécsvárad: az Arany-hegy és a Nádasdi-hegy közötti gyeppen [9876.1]; **BH:** Kisvaszar: Szabadság-völgyben az erdészeti út mellett [9775.1].
2186. *Allium angulosum* L. – **MF:** Kajdacs: Csárda-domb alatti réten [9477.2]. Korábbi Tolna vármegyei adatai: HOLLÓS (1911), HORVÁT (1942), VOIGT & FARKAS (1996), STETÁK (2000), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2014).
2200. *Ruscus aculeatus* L. – **GD:** Bátaszék: a Nyolcvanholdas-tábla nevű dűlő melletti völgyrendszerben [9877.2].
2201. *Ruscus hypoglossum* L. – **SD:** Grábóc: Füzes-árok (SL) [9677.4]; Grábóc: a régi erdészházzal szemben, az oldalon [9677.4]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: HORVÁT (1942, 1943, 1976), KEVEY (1988b, 1993), CSIKY (2006), TÓTH (1998, 2022, 2002, 2007).
2235. *Lilium martagon* L. – **KM:** Hosszúhetény: Paraszik-tető alatti oldalon [9876.1].
2240. *Leucojum aestivum* L. – **VG:** Kakasd: Völgyes-patak menti réten [9677.3], 2020-ban mintegy 200 virágzó tő; **GD:** Cikó: az Eszter-pusztai templomrom alatti réten a Rák-patak mentén (SL) [9777.3].
2246. *Tamus communis* L. – **KM:** Hosszúhetény: Paraszik-tető és a Paraszik-tető alatti oldalon [9876.1].
2252. *Iris graminea* L. – **NyM:** Orfű: Rózsa-hegy [9875.3].
2256. *Iris pumila* L. – **SK:** Bába: Bödei pincesor feletti oldalon [9878.4]; **TH:** Nagyszékely: a Donát-patak feletti gyepp, Sárszentlőrinc közigazgatási határának közelében (TIZS, TB) [9377.3]; Medina: Medina-szőlőhegy, mezsgyében (TIZS, TB) [9577.2]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: KISS (1880), MENYHÁRTH (1877), ifj. PILLICH (1930), HORVÁT (1943), BOROS (1959), KEVEY (1988a), KALOTÁS (1990), FARKAS (1994), LENDVAI & HORVÁTH (1994, 2011), VOIGT & FARKAS (1996), CSIKY (2006), FARKAS (1994, 1996), VOIGT & SOMAY (2013).
2373. *Bromus secalinus* L. – **BH:** Ág: Vár-hegy alatti gabona táblában [9775.1].
2418. *Avena fatua* L. – **BH:** Ág: Vár-hegy alatti gabonátáblában [9775.1].
2437. *Aira elegantissima* Schur – **GD:** Fazekasboda: Tuskó-kút völgye feletti oldalon [9877.3]. **A Geresdi-dombságból nem volt adata a fajnak.**
2478. *Stipa borysthena* Klokov ex Prokudin – **MF:** Paks: Csorda-mezőki-legelők [9378.1]. Korábbi adatai Tolna vármegye területéről: KEVEY (1988b), KALOTÁS (1990), VOIGT & FARKAS (1996), FARKAS (2011), VOIGT & SOMAY (2013).
2659. *Epipactis microphylla* (Ehrb.) Sw. – **KM:** Szászvár: Rozstanya és a Csiszár-tető közötti oldalon [9776.1]; Váralja: Sándorfa [9776.4]; Máza: Vadvíz-árok [9776.3]; **TH:** Kurd: Őz-völgy feletti oldalon [9576.3]; Dúzs: Dúzsi-erdő [9576.1]; Nagyszékely: Nagyszékelyi-erdő [9377.1], 1 tő.
2660. *Epipactis leptochila* (Godfery) Godfery – **BH:** Ág: az erdészeti aszfaltút és a Somlyó-tető közötti oldalon [9775.1]; **TH:** Lengyel: Betyár-gödör [9576.3].
- 2660.2 *Epipactis leptochila* subsp. *neglecta* (Kümpel) Kümpel – **TH:** Lengyel: Uradalmi-erdő [9576.3].
2666. *Epipactis tallosii* A. Molnár et Robatsch – **BH:** Kisvaszar: Lapos-mező [9775.1]; Ág: Vágyom-völgy [9775.2]; **KM:** Szászvár: Ól-völgy oldalvölgyében [9776.1]; Váralja: Csörgő-rét felé vezető völgyben [9776.3]; **TH:** Lengyel: Hosszú-rét előtt a Betyár-gödör elején

- [9576.3] és a Kőrös-völgy felső részében [9676.1]; Hógyész: Szállás-puszta [9576.1] és Cseffő-tető alatti, mély löszvölgyben [9576.2]; **GD:** Bátaszék: a Nyolcvanholdas-tábla nevű dűlő melletti völgyrendszerben [9877.2]; **VG:** Bonyhád: a Vörös-hegy lábánál [9677.3]; Bonyhád: az Aparhanti-patak mentén [9677.3]; Aparhant: Halastavak menti, nemes nyárfák alatt [9676.4]; Bonyhád: Völgységi-malomárok mentén egy vízvezető-csatorna beerdősödött partján [9677.3]; Bonyhád: Bonyhádvarasd határa közelében a Róka-völgy felső részén [9677.3]; Bonyhádvarasd: a Varasdi-víz mellett ültetett kocsányos tölgy elegyes erdőrézletben [9677.1]; **MF:** Németkér: Látó-hegy közelében [9378.2] és a Barát-erdőben [9278.3]; Paks: Csoda-mezők közelében, Bikács közigazgatási határa felé [9378.1]. **A Dél-Mezőföldről nem volt közölt adata a fajnak.**
2673. *Epipactis helleborine* (L.) Crantz – **BH:** Magyaregregy: Vágyom-völgyben a Leánykőnél [9775.2]; Kisvaszar: Gyertyános [9775.3]; **KM:** Kárász: Derzsó [9776.1]; Máza: Kandina [9776.3]; **TH:** Lengyel: Uradalmi-erdő [9576.3].
2674. *Epipactis purpurata* Sm. – **BH:** Kisvaszar: a Lapos-mező feletti oldalon [9775.3]; **TH:** Lengyel: Hosszú-rét előtt a Betyár-gödör elején [9576.3]; **KM:** Váralja: Nagy-hegy [9776.3]; Máza: Öreg-Nyeregpaták völgyében [9677.4]; Zengővárkony: Fodorgyöp [9876.2]; Kárász: Puk-hegy alatti völgyben [9775.2]; Magyaregregy: Széperdő [9775.4]; Hosszúhetény: a Takanyó-völgy felső részén [9876.1].
2675. *Cephalanthera rubra* (L.) Rich – **KM:** Máza: Kandina [9776.3]; Máza: Vadvíz-árok [9776.3].
2676. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce – **BH:** Ág: a Somlyó-tető oldalában az erdészeti aszfaltút felett [9775.1]; Ág: az erdészeti aszfaltút és a Somlyó-tető közötti oldalon [9775.1]; Magyaregregy: Rekettyés [9775.4]; **KM:** Szászvár: Rozstanya és a Csiszár-tető közötti oldalon [9776.1]; Váralja: két kőbánya közötti gypen [9776.2]; Mecseknádasd: régi 6-os út feletti oldalon [9776.4]; **VG:** Bonyhád: Ifjúsági-park [9677.3]; Bonyhád: Schweitzer-tanya felé a 6-os számú főút melletti nemesnyarasban [9777.1]; Bonyhád (Majos): a Majosi-árok felső szakaszának oldalába telepített erdőben [9677.1]; **SD:** Bonyhád: Piskó-hegy oldalában a grábóci bekötőút melletti erdőben [9777.2]; Kakasd: Belaci-vögy [9677.4]; **MF:** Nagydorog: Banai-erdő [9378.3]; Paks: Gyapapuszta [9378.2]; Paks: Csordamezői legelők felé, Bikács közigazgatási határa közelében [9378.1]; Szedres: Sárvíz mentén, Sióagárd felé [9578.2]; **TH:** Varsád település feletti erdőben [9477.3]; Lengyel: Hosszú-rét előtt a Betyár-gödör elején [9576.3].
2677. *Cephalanthera longifolia* (L.) Fritsch – **BH:** Ág: a Somlyó-tető gerincén [9775.1]; **NyM:** Mánfa: Koszonya-tető közelében [9875.2]; Pécs: Józsefházára vezető bekötőút mellett [9875.4]; Mánfa: Árpád-tető közelében [9875.4]; Magyaregregy: Rekettyés [9775.4]; **KM:** Kárász: Derzsó [9776.1]; Magyaregregy: Szép erdő [9775.4]; **MF:** Paks: Cseresznyésdűlői szőlők [9378.1]; Tengelic: Felsőtengelici-rétek melletti erdőben az Orchidea hotel felé (P) [9478.1].
2678. *Limodorum abortivum* (L.) Sw. – **TH:** Hógyész: Langental felett a tetőn [9576.1]; Hógyész: Malom-hegy [9576.2]; Kalaznó: Lindental (SL) [9576.2]; Dúzs: Forrás-völgy felett a tetőn egy hagyásfa-csoportban (HCS) [9576.1]; Dúzs: Dúzsi-sarok közelében, régi mélyút melletti idős facsoportban (HCS) [9576.1]. Korábbi adatai Tolna vármegyéből: HOLLÓS (1915), HORVÁT (1942), KEVEY (1988b), TÓTH (1998, 2000, 2002, 2014).
2680. *Neottia nidus-avis* (L.) Rich. – **BH:** Kisvaszar: Vaskapui vadászház fölött az oldalon a Lapos mező felé [9775.1]; Kisvaszar: Lapos-mező [9775.1]; Ág: Vágyom-völgy [9775.2].
2681. *Listera ovata* (L.) R. Br. – **SD:** Szekszárd: a Sötétvölgybe vezető aszfaltút mellett [9677.4]; **GD:** Ófalu: a zsbriki-oldal közelében [9777.3], pár tő; Mecseknádasd: Berekaljai-erdő (PÉ) [9777.3], több mint 100 tő! **Geresdi-dombságból nem volt adata a fajnak.**
2683. *Spiranthes spiralis* (L.) Chevall. – **TH:** Kalaznó település és a felsőnáni határ közötti gypben [9576.2].

2686. *Platanthera bifolia* (L.) Rchb. – **TH**: Kalaznó: Borjastelki-csúcs [9576.2].
2687. *Platanthera chlorantha* (Custer) Rchb. – **MF**: Dunaföldvár: Somos-hegy magas partjának letörésének erdejében (GM) [9279.2]. Korábbi adatai a fajnak Tolna vármegyéből: VOIGT & FARKAS (1996), FARKAS (2011), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2018).
2699. *Orchis simia* Lam. – **SD**: Szekszárd: Sötétvölgybe vezető aszfaltút melletti telepített, *Quercus cerris* főfafajú erdőben, amiben elegyfaaként előfordul *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Tilia platyphyllos*. Cserjék: *Cornus mas*, *Cornus sanguinea*, *Ligustrum vulgare*, *Crataegus monogyna*, *Berberis vulgaris* (SL) [9677.4]. **Tolna vármegye területéről nem volt közölt adata a fajnak.**
2700. *Orchis morio* L. – **MF**: Kajdacs: Csárda-domb alatti réten [9477.2]; Nagydorog: Szigetpuszta alatti gyeppen [9377.4]; **TH**: Kalaznó: Borjastelki-csúcs [9576.2] és a Lencse-völgy felső részén [9576.2]; Kalaznó településtől Varsád felé a Donát-patak feletti gyeppen [9576.2]; **SD**: Kakasd: Belaci-völgy [9677.4]; **VG**: Bonyhád: Hónig-pusztai halastavak és a Makkos-oldal közötti gyeppen [9677.4]; **SS**: Madocsa: Régi repülőtéren (GM) [9379.2].
2701. *Orchis coriophora* L. – **TH**: Kalaznó településtől Varsád felé a Donát-patak feletti gyeppen [9576.2]; **SS**: Madocsa: Duna-part közelében, 2 tő [9379.2]. Korábbi adatai Tolna vármegyéből: PILLICH (1927), HORVÁT (1943), KEVEY (1988b, 1990), KALOTÁS (1990), VOIGT (1999), FARKAS (1994, 2011), LENDVAI & HORVÁTH (2011), VOIGT & SOMAY (2013), TÓTH (2018).
2702. *Orchis tridentata* Scop. – **KM**: Hosszúhetény: Nagy-mező [9876.1]; Szászvár: Rozstanya és a Csiszár-tető közötti oldalon [9776.1]; Váralja: Sándorfa [9776.4]; **SD**: Kakasd: Belaci-völgy [9677.4]; **TH**: Kalaznó: Borjastelki-csúcs [9576.2], és a Lencse-völgy felső részén [9576.2]; Diósberény: Fácános-dűlő, 11 tő, (TIZS, TB) [9476.4]; **SS**: Madocsa: Régi repülőtéren, 1 tő (T) [9379.2].
2703. *Orchis ustulata* L. – **TH**: Kisszékely: Kisszékelyi-árok felett Sárszentlőrinc felé, keskeny löszgyeppen [9377.1] (TIZS, TB); Felsőnána: a Mák-földek alatti becserjésedő gyeppen, 5 tő (TB) [9577.1]. Adatai Tolna vármegyéből: HOLLÓS (1914), FARKAS (1990, 1999), LENDVAI & HORVÁTH (2011), TÓTH (2013).
2704. *Orchis purpurea* Huds. – **TH**: Hőgyész: Sötét-völgy feletti oldalon [9576.2] és a Lófej-hegy oldalában [9576.2]; Kalaznó: Borjastelki-csúcs és a Lencse-völgy felső részén [9576.2]; Dúzs: Dúzsi-erdő [9576.1]; Miszla: a Gledícsia-kúria feletti becserjésedő gyeppen [9376.4]; Kalaznó település és a felsőnáni határ közötti gyeppen [9576.2]; Kalaznó településtől Varsád felé a Donát-patak feletti gyeppen [9477.3]; Varsád: Czikk-halás bekerített legelőjén [9477.3]; Nagyszékely: Kalános (P) [9376.2]; Diósberény: Fácános-dűlő, 2 tő, (TIZS, TB) [9476.4]; **SD**: Kakasd: Belaci-völgy [9677.4]; **GD**: Ófalu: a település bekötőútja mellett a Gyökér-hegy lábánál [9777.3] és a szennyvíz-telep feletti füves oldalon [9777.3]; Mecseknádasd: Berekalji-erdő [9777.3]; Mócsény (Zsibrik): becserjésedő területen a Bátapáti határ felé (PA) [9777.4]; **SD**: Szekszárd: Sötétvölgy: Külső erdő [9677.4]; **KM**: Mecseknádasd: Régi 6-os út feletti oldalon [9776.4]; **NyM**: Orfű: Virágos-völgy feletti oldalon [9874.4]; **BH**: Kisvaszar: Vaskapu és a Somlyó-tető közötti gerincen [9775.1].
2705. *Orchis militaris* L. – **KM**: Szászvár: Rozstanya és a Csiszár-tető közötti oldalon [9776.1]; **SK**: Ócsény: a Gemenci kisvasút közelében [9678.3]; **TH**: Mucsi: Szent István király templom mellett (BZsA) [9576.3], 1 virágzó (fénykép alapján határozva). **A Tolnai-hegyhátról nem volt adata a fajnak.**
2706. *Orchis pallens* L. – **KM**: Váralja: Nagy-árok felett a gerinc közelében [9776.3]. **Új, eddig nem jelzett faj Tolna vármegye területéről!** **NyM**: Orfű: Körtvélyesi völgy és a Szuadó-völgy közötti háton [9874.4]; Orfű: Szuadó-völgy feletti oldalon a Cinke-tanya és a Nagy-kaszáló között [9874.4]; Pécs: Árpádtető [9875.4]. **Ezekről a helyekről korábban nem lett közölve a Nyugati-Mecsekben.**

2710. *Himantoglossum adriaticum* H. Baumann – **TH**: Nagyszékely: belterületen, egy magánház hátsó kertjében, löszfal tövében (HCs) [9377.1]. 2020-ban, 2021-ben és 2022-ben 1 tő virágzott. 2023.04.26-án 2 tő rendelkezett virágzat kezdeménnyel, emellett 7 kétleveles meddő tő volt megfigyelhető. 2024.05.25-én 5 tő virágzott és 4 vegetatív példány volt megfigyelhető. Egy *Juglans regia* alatt vannak a tövek. További növények a környezetében: *Anthriscus cerefolium*, *Vicia lathyroides*, *Viola hirta*, *Humulus lupulus*, *Rubus caesius*, *Fragaria moschata*, *Sambucus nigra*, *Cornus sanguinea*, *Ligustrum vulgare*, *Galium aparine*, *Rhamnus catharticus*, *Ulmus minor*, *Vitis* sp., *Solidago gigantea*, *Urtica dioica*, *Erigeron acris*, *Geum urbanum*, *Asclepias syriaca*, *Lamium purpureum*, *Parthenocissus inserta*, *Taraxacum officinale*. Molnár V. Attila fényképfelvétel alapján határozta meg a fajt. **Tolna vármegye területéről nem volt adata a fajnak.**
2712. *Anacamptis pyramidalis* (L.) Rich. – **SS**: Madocsa: Duna-part közelében (GM) [9379.2]. Korábbi Tolna vármegyei adatai: HOLLÓS (1911), ifj. PILLICH (1930), HORVÁT (1942), HORVÁT (1943), KEVEY (1988a), TÓTH (2018).
2714. *Ophrys apifera* Huds. – **SD**: Szekszárd: a Sötétvölgybe vezető aszfaltút mellett [9677.4], *Quercus cerris* főfafajú ültetett erdő és egy út menti telepített, vegyes fafajú fasor (*Tilia platyphyllos*, *Corylus colurna*, *Acer platanoides*, *Acer pseudoplatanus*) közötti 3 m széles pásztában. A pásztában lévő jellemző lágyszárú fajok: *Solidago gigantea*, *Carex hirta*, *Hypericum perforatum*, *Mycelis muralis*, *Poa pratensis*, *Calamagrostis epigeios*. **Nem volt korábbi adata a fajnak a Szekszárdi-dombságból.** Korábbi adata Tolna vármegyéből: TÓTH (2018).
2715. *Ophrys sphegodes* Mill. – **MF**: Tengelic: a település szennyvíztelepével szemben az Éri-patakon túl [9478.3], 2021.05.15-én 22 tő nyílt; Kajdacs: Csárda-domb alatti réten [9477.2], 2020.05.10-én 14 tő nyílt. **Ebből a községhatárból még nem volt közölt adata a fajnak.** Korábbi adatai Tolna megyéből: BARTAL (1911), HOLLÓS (1915), HORVÁT (1942), KEVEY (1988a, 2004), TÓTH (2018).

Köszönetnyilvánítás

Hálásan köszönjük Béresné Zsíros Annának, Csiky Jánosnak, Gubacsi Mihálynak, Horváth Baláznak, Horváth Csabának, Kóródi Barbarának, Palánki Jánosnak, Pap Évának, Péter Annának, Ranga Jánosnak, Schurk Lászlónak, Siklósi Máténak, Sipos Attilának, Tarczal Jánosnak és Vitay Györgynek, hogy hozzájárultak a botanikai adataik közzétételéhez és ezzel emelték a publikációnk tudományos értékét.

Irodalom

- BARTAL K. (1911): Adatok Szekszárd környékének flórájához. – *Botanikai Közlemények* 9 (1910): 33–40.
- BOROS Á. (1947): A paksi homokterület néhány érdekes növénye. – *Botanikai Közlemények* 44: 73.
- CSIKY J., FARKAS S., KIRÁLY G., PÁL R., PURGER D. & TÓTH I. Zs. (2005): A *Cirsium boujartii* (Piller et Mitterp.) Sch. Bip. újrafelfedezése Magyarországon. – *Flora Pannonica* 3: 69–77.
- CSIKY J. (2006): Adatok Magyarország flórájához és vegetációjához I. – *Kitaibelia* 10 (2005): 138–153.
- CSIKY J., BARÁTH K., BOCZ V., DEME J., FÜLÖP Z., KOVÁCS D., NAGY K., TAMÁSI B. & CSIKYNÉ RADNAI É. (2017): Pótlások Magyarország edényes növényfajainak elterjedési atlaszához V. – *Kitaibelia* 22(2): 383–403.
- FARKAS S. (1990): *Kézikönyv a Tolna megyében észlelt védett növényfajok felismeréséhez. Tolna megye védett növényei.* – Babits Múvelődési Központ, Szekszárd. Babits-füzetek 4., 250 pp.
- FARKAS S. (1994): Bölcske község határának természetes növénytakarója, florisztikai értékei. – In: SZABÓ G. (szerk.), *Bölcskei tanulmányok I. Múlt és jelen Bölcskén.* – Bölcske, pp. 37–54.
- FARKAS S. (szerk.) (1999): *Magyarország védett növényei.* – Mezőgazda Kiadó, Budapest, 416 pp.
- FARKAS S. (2011): *Paks határának védett növényei.* – Paks város önkormányzata, Paks, 160 pp.

- FARKAS S. & ARADI E. (2014): Kisfészékű aszat – *Cirsium brachycephalum* Juratzka 1857. – In: HARASZTHY L. (szerk.), *Natura 2000 fajok és élő helyek Magyarországon*. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, pp. 97–99.
- HASZONITS Gy., SCHMIDT D. & BARTHA D. (2021): Historic and recent occurrences of Kievan nettle (*Urtica kioviensis* Rogow.) in Hungary. – *Botanikai Közlemények* 108(2): 135–156.
- HOLLÓS L. (1911): Tolna vármegye flórájához. – *Botanikai Közlemények* 10: 89–108.
- HOLLÓS L. (1915): Tolna vármegye flórájához. – *Magyar Botanikai Lapok* 13 (1914): 57–59.
- HORVÁT A. O. (1942): *A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete*. – Ciszterci rend kiadása, Pécs, 159 pp.
- HORVÁT A. O. (1943): Pótlások a „Mecsek-hegység és környékének flórájához”-hoz (1941). – *Botanikai Közlemények* 40(1-2): 101–112.
- HORVÁT A. O. (1977): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1942–1971) II. – *Janus Pannonius Múzeum Évkönyve* 19: 15–32.
- KALOTÁS Zs. (1990): *A tolnai Mezőföld természeti kincsei*. – Középdunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, Pannon Nyomda, Veszprém 59 pp.
- KEVEY B. (1988a): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez IV. – *Botanikai Közlemények* 74-75: 93–100.
- KEVEY B. (1988b): *Útmutató a TTSZ örök részére a Dél-dunántúli OKTH Felügyelőség működési területén elterjedt veszélyeztetett, védett, fokozottan védett növényekről*. – Pécs, 32 pp.
- KEVEY B. (1990): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez V. – *Botanikai Közlemények* 76 (1989): 83–96.
- KEVEY B. (1993): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez VI. – *Botanikai Közlemények* 80: 53–60.
- KEVEY B. (1997): *A Doronicum orientale* Hoffm. elterjedése Magyarországon. – *Kitaibelia* 2(1): 89–97.
- KEVEY B. (2004): Dél-Dunántúl fokozottan védett növényei. – *Kitaibelia* 9(1): 67–83.
- KEVEY B. (2015): Adatok Magyarország flórájának és vegetációjának ismeretéhez X. – *Botanikai Közlemények* 102(1-2): 39–60.
- KEVEY B. & HORVÁT A. O. (2000): Pótlások és kiegészítések „A Mecsek-hegység és déli síkjának növényzete” ismeretéhez (1972–2000). – *Folia Comloensis* 9: 5–70.
- KEVEY B. & TÓTH I. Zs. (1998): *A Stachys alpina* L. magyarországi elterjedése. – *Kitaibelia* 3(2): 213–218.
- KEVEY B. & TÓTH I. Zs. (2014): Bánáti bazsarózsa – *Paeonia banatica* Rochel 1828. – In: HARASZTHY L. (szerk.), *Natura 2000 fajok és élő helyek Magyarországon*. – Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Csákvár, pp. 52–54.
- KEVEY B. & LENDVAI G. (2015): A Tengelici-homokvidék gyertyános-tölgyesei (Convallario-Carpinetum Kevey 2008). – *Natura Somogyiensis* 26: 5–38.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2007): *Vörös Lista. A magyarországi edényes flóra veszélyeztetett fajai*. – Saját kiadás, Sopron, 74 pp.
- KIRÁLY G. (1998): Adatok a Délkelet-Dunántúl flórájához. – *Somogyi Múzeumok Közleménye* 13: 211–215.
- KIRÁLY G. (szerk.) (2009): *Új magyar fűvészkönyv. Magyarország hajtásos növényei. Határozókulcsok*. – Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság, Jósavfő, 616 pp.
- LENDVAI G. & HORVÁTH A. (1994): Adatok a Mezőföld löszflórájához. – *Botanikai Közlemények* 81: 9–13.
- LENDVAI G. & HORVÁTH A. (2011): Adatok a Mezőföld löszflórájához II. – *Kitaibelia* 15(1-2) (2010): 119–132.
- MENYHÁRTH L. (1877): *Kalocsa vidékének növénytenyésztése*. – Hunyadi M. Nyomda, Budapest.
- MOLNÁR V. A. (szerk.) (2011): *Magyarország orchideáinak atlasza*. – Kossuth Kiadó, Budapest, 504 pp.
- NAGY G., GERGELY T. & TÓTH I. Zs. (1998): Új adatok az *Epipactis*-fajok mecseki előfordulásaihoz. – *Kitaibelia* 3(2): 249–251.
- NAGY G. (2001): A Nyugat-Mecsek botanikai értékei. – *Folia Comloensis* 10: 143–152.
- PÁL R. (2002): Gyomflorisztikai ritkaságok a Mecseki flórájárás területéről. – *Kitaibelia* 7(2): 225–230.
- PÁL R., HENN T. & NYULASI J. (2010): Adatok Dél-Dunántúl gyomflórájának ismeretéhez. – *Dunántúli Dolgozatok (A) Természettudományi Dolgozatok* 12: 97–135.
- PILLICH F. (1927): Adatok Tolnavármegye flórájához. – *Magyar Botanikai Lapok* (1928) 26: 94–97.
- PILLICH F. ifj. (1930): *Simontornya és környéke flórája*. – Kézirat, 74 pp.
- PINKE Gy. & PÁL R. (2005): *Gyomnövényeink eredete, termőhelye és védelme*. – Alexandra Kiadó, Pécs, 231 pp.
- PURGER D. (2002): Adatok a Baranyai-, Geresdi-, és a Szekszárdi-dombság flórájához. – SALAMON-ALBERT É. (szerk.), *Magyar botanikai kutatások az ezredfordulón. Tanulmányok Borhidi Attila 70. születésnapja tiszteletére*. – PTE Növénytan Tanszék, Pécs. 283–296 pp.
- PURGER D. (2008): Adatok a Baranyai-dombság flórájához. – *Kitaibelia* 13(1): 17–28.

- STETÁK D. (2000): Adatok a Duna-Dráva Nemzeti Park Gemenci Tájegysége flórájához. – *Kitaibelia* 5(1): 145–176.
- TELEKI B. (2009): A löszflóra jellemzése a Völgység keleti felében. – *Botanikai Közlemények* 96(1-2): 83–94.
- TELEKI B. (2011): Száraz cserjések összetétele, szerkezeti és dinamikai sajátosságai a Tolnai-dombság példáján keresztül. – Tudományos Doktorandusz Konferencia, Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kar, pp. 242–249.
- TELEKI B. (2012): Növényföldrajzi adatok a Völgység és Tolnai-hegyhát keleti felére jellemző klímazonális vegetáció meghatározásához. – *Tájökológiai Lapok* 10(1): 25–40.
- TELEKI B., SONKOLY J., ERDŐS L., TÓTHMÉRÉSZ B., PROMMER M. & TÖRÖK P. (2020): High resistance of plant biodiversity to moderate native woody encroachment in loess steppe grassland fragments. – *Applied Vegetation Science* 23(2): 175–184.
- TÍMÁR G. (1999): Farkasboroszlán (*Daphne mezereum* L.) – In: BARTHA D., BÖLÖNI J. & KIRÁLY G. (szerk.), Magyarország védett és veszélyeztetett fa- és cserejefajai I. – *Tilia* 7: 89–96.
- TÓTH I. Zs. (1998): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények (1995–1997). – *Folia Comloensis* 7: 37–47.
- TÓTH I. Zs. (2000): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények II. (1998–1999). – *Folia Comloensis* 8: 131–144.
- TÓTH I. Zs. (2002): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzetben és közvetlen környékén megfigyelt védett növények III. (2000–2001). – *Folia Comloensis* 11: 111–123.
- TÓTH I. Zs. (2007): A Kelet-Mecsek Tájvédelmi Körzet és közvetlen környékén megfigyelt védett növények IV. (2002–2007). – *Acta Naturalia Pannonica* 1: 61–72.
- TÓTH I. Zs. (2013): Botanikai adatok Tolnából, Baranyából. – *Kitaibelia* 17(1-2): 161–168.
- TÓTH I. Zs. & DÉVÉNYI B. (2014): A kisészkű aszat (*Cirsium brachycephalum* Jur.) Tolna megyei kutatásának történeti előzményei és mai eredményei. – *Kitaibelia* 19(1): 75–79.
- TÓTH I. Zs. (2014): Botanikai adatok Tolnából és Baranyából II. – *Kitaibelia* 19(2): 243–253.
- TÓTH I. Zs. (2018): Botanikai adatok Tolnából és Baranyából III. – *Kitaibelia* 23(1): 39–50.
- VOIGT W. & FARKAS S. (1996): *A paksi határ növényvilága*. – Paks város Önkormányzata, Paks, 101 pp.
- VOIGT W. (1999): Az *Ophrys sphegodes* Mill. ökológiai – cönológiai viszonyai, egy újra felfedezett lelőhely kapcsán. – *Kitaibelia* 4(2): 381–390.
- VOIGT W. & SOMAY L. (2013): Florisztikai adatok Paks környékéről. – *Kitaibelia* 18(1-2): 35–72.